

Beoordeling monumentencommissie Boxtel

Uilenbroek 8 te Boxtel

Buurtschap Luissel

Op woensdag 8 mei 2019 om 10 uur hebben twee leden van de monumentencommissie Boxtel (secretaris en monumentencommissielid) het pand aan de Uilenbroek 8 te Boxtel bezocht. Daarbij waren tevens aanwezig de eigenaren en een planoloog van het Bureau LSplan. De doelstelling van het bezoek was om het verzoek van de eigenaren tot het aanwijzen van het pand als cultuurhistorisch waardevol object te beoordelen. Het plan is om de boerderij te splitsen in twee wooneenheden. Om dit mogelijk te maken dient het object een monumentenstatus dan wel een status als cultuurhistorisch waardevol te hebben. De aanvrager heeft, om de cultuurhistorische waarde vast te stellen, een rapport op laten stellen door architectenbureau Van der Geld te Hilvarenbeek.

Rapport

In het rapport van architectenbureau Van der Geld wordt ingegaan op de ontstaansgeschiedenis van de streek en het buurtschap Luissel. Over de ontstaansgeschiedenis van de langgevelboerderij wordt aangegeven dat deze afkomstig is vanuit een bouwtraditie die ontstaat rond 1880 in deze streek en dat deze dan ook vanaf dat moment gebouwd kan zijn. Exacte gegevens van de bouw van de boerderij wordt in het rapport niet vermeld. Verder gaat het rapport in op de diverse verbouwingen. Deze verbouwingen worden als doelmatig beschreven. Voornamelijk het woongedeelte is meerder malen ingrijpend verbouwd. Sinds de jaren '20 dient het pand niet meer als boerderij, maar als woning (voorhuis) met bergruimte (stalgedeelte).

Verder is in het rapport een uitgebreide fotoreportage opgenomen die een goed beeld geeft van de huidige staat van het pand. In het rapport wordt aangegeven dat het recente beheer (voornamelijk het erf) van de boerderij minder goed is geweest, maar dat het desondanks nog steeds een stukje Brabants historie is. Het complex biedt nog voldoende mogelijkheden op basis van de aanwezige elementen om de oude karakteristiek te herstellen. En zo het beeld van een eeuwen oud gehuchtje te behouden en te versterken.

Tot slot is er in het rapport een waardering en een waardestelling opgenomen.

Het object heeft positieve algemene cultuurhistorische waarden als voorbeeld van het "boeren bouwen" en de agrarische geschiedenis. Daarnaast architectonische waarden door de karakteristieke onderdelen (kap, vlechtwerk, gevelmetselwerk in het exterieur en het tonggewelf onder de opkamer in het interieur). Ook de herkenbaarheid als type en de nog deels aanwezige traditionele indeling wordt gewaardeerd met een positieve waarde.

Het erf en de directe omgeving wordt als niet waardevol omschreven door de drastische sanering van het terrein.

Monumentwaarden volgens het rapport:

- Hoog voor de gehanteerde bouwmethodiek met rieten kap, kapconstructie met moerbalken, geschoorde spanten, gordingen en de daksporen.
- Positief voor het gave metselwerk, staldeuren en het beeld van het afleesbare gebruik van de rechterzijgevel.

- Indifferent zijn de aanpassingen aan het woongedeelte, kozijn vernieuwingen in het woongedeelte en de aanpassingen in de linkerzijgevel.

Bevindingen van de monumentencommissie

- Het exterieur kent meerdere aanpassingen van een langgevelboerderij die op het eerste gezicht eind negentiende eeuw of begin twintigste eeuw zijn gebouwd. Uit de aanpassingen van de stalramen (beton) en het stalgedeelte (grupstal) maakt de monumentencommissie op dat het pand rond de jaren '50 of '60 ingrijpend is verbouwd en gemoderniseerd.
- In het interieur is voornamelijk het woongedeelte drastisch gewijzigd. De schouw is nog deels aanwezig maar volledig uit zijn context gehaald in de huidige indeling. Ook het tongewelf onder de opkamer is aangepast maar nog wel grotendeels aanwezig.
- In het stalgedeelte, dat inmiddels in gebruik is als bergruimte, is de constructie aangepast met stalen liggers. Ook valt op dat op de moerbalken onder de spanten een aantal gehakte telmerken zitten die niet in relatie staan tot de spanten.
- In de kap is de constructie versterkt, maar de oorspronkelijke constructie is nog grotendeels aanwezig. De kapconstructie heeft nog een gave opzet met spanten met gehakte telmerken die aangeven dat het geheel nog op hun oorspronkelijke positie staat.
- In de stalruimte is een zoldervloer aangebracht die de oorspronkelijke indeling met tas, deel en stal vertoebelt.
- De grupsleuven en diverse indelingen zijn nog aanwezig en geven een goed beeld van het laatste gebruik van de stal.
- Het rookkanaal bij de brandmuur is niet meer aanwezig. Er is nog wel een aftekening zichtbaar.
- Het terrein rondom de boerderij heeft nauwelijks nog herinneringen aan de opzet van het agrarisch bedrijf.

Kadasterviewer

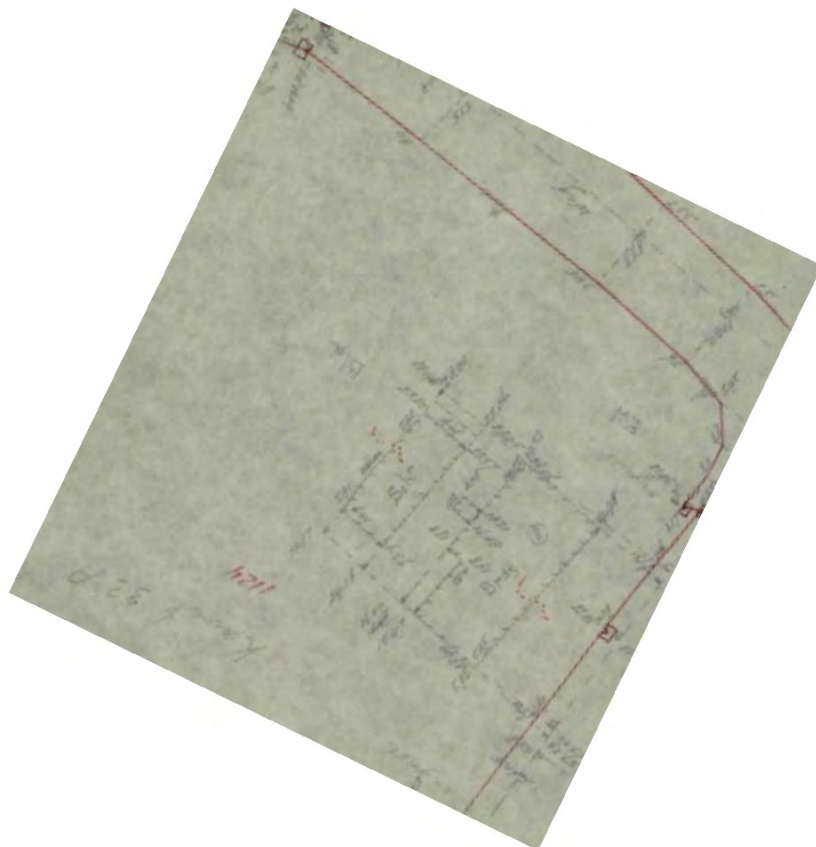
Vanuit de kadasterviewer heeft de monumentencommissie kunnen achterhalen dat de boerderij in 1882 is gesticht.



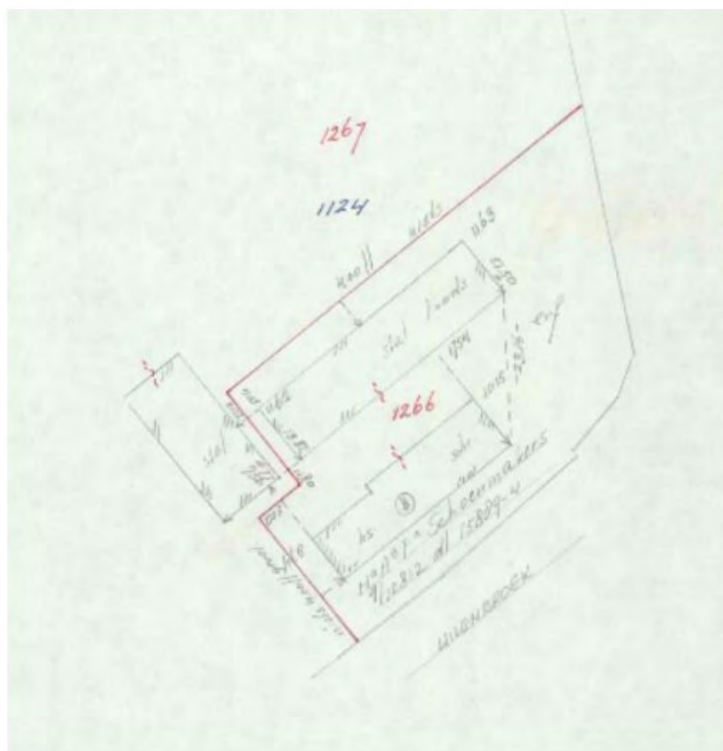
Minuutplan 1832 geen bebouwing



Veldwerkkartaal 1882 boerderij gesticht



Veldwerkkkaart 1965



Veldwerkkkaart 2002

Conclusie

De monumentencommissie is van mening dat de boerderij te weinig waarde heeft om het aan te kunnen wijzen als gemeentelijk monument. Voornamelijk het interieur en het erf hebben sterk geleden onder de vele en drastische wijzigingen. Cultuurhistorisch waardevol vindt de monumentencommissie het object wel ondanks het ontbreken van een afleesbaar boerenerf. Voornaamste punten daarbij zijn; typologie (langgevelboerderij) als representant van een ontwikkeling aan het einde van de negentiende eeuw van het buurtschap Luissel en de duidelijk zichtbare doorontwikkeling van de boerderij rond 1965.

Plaatsen bergingen op het terrein

Bij een eventuele splitsing van het perceel is er de wens om voor beide percelen een schuur bij te bouwen. Het is in dit stadium van belang dat de monumentencommissie aangegeven heeft wat de meest gewenste posities zijn voor deze schuren.

De commissie adviseert om het noordelijke bijgebouw (aan de schuurkant) het uiterlijk van een houten schuur te geven en van het zuidelijke bijgebouw een stenen bijgebouw te maken. Hiermee wordt voorkomen dat het geheel een uitstraling heeft van een standaard tweekapper en is het onderscheid tussen het oorspronkelijke woonhuis en de oorspronkelijke schuur duidelijk zichtbaar. Daarnaast adviseert de commissie om het noordelijke bijgebouw parallel aan de richting van de straat te bouwen (zie voorbeeld afbeelding 1).



Foto's

Zie ook het rapport van Van der Geld.



Voor- en linkerzijgevel



Voorgevel stalgedeelte



Rechterzijgevel. Vernieuwd en voorzien van staldeuren (1968)



Achtergevel stalgedeelte



Achter- en linkerzijgevel woongedeelte



Voormalige schouw. Nu in de hal tussen de stal en het woonhuis.



Tongewelf onder de opkamer. Is deels afgetopt (achterste gedeelte)



Verdiepingsvloer in de stal zit voor de staldeuren in de rechterzijgevel.



Moerbalken op penant in de stal met nieuwere verdiepingsvloer.